

links: De kajuitschouw *Oom Kees*, de sloep *Ina* en de loodskotter *Top*

onder: Het experimentele platbodemjacht *Bruinvis*

de ontwerpen getoond. Het schip werd gebouwd door Van Goor in Monnickendam, die in 1933 ook de Marker Rondbouw had ontwikkeld, het laatste zeilende visserschip. Ook toen werd er al geëxperimenteerd.

Het toeval wil dat Gerard ten Cate de *Bruinvis* omstreeks 1985 op het Zuidlaardermeer heeft gefotografeerd. Iemand in zijn dorp was toen eigenaar. Hij had het in het westen van ons land te koop zien liggen en gelijk maar een bod

Experimentele platbodems

Een eigenwijze ingenieur uit Haarlem ontwerpt een merkwaardig schip voor zichzelf waarvan er uiteindelijk drie worden gebouwd. De familie wil graag weten wat er van grootvaders platbodem is geworden en na het nodige speurwerk weet het Stamboek antwoorden te verschaffen.

Jack van Ommen is de auteur van het boek *De Mastmakersdochters*, waarin het leven in en rond de toenmalige mastmakerij aan de Polderdijk te Lemmer centraal staat. Jack stuurde het Stamboek een toelichting op een bijzondere foto van een kajuitschouw (zie boven): 'De foto van de kajuitschouw is waarschijnlijk genomen bij een kleiner gemaal of rokerij bij De Lemmer. Ik ben vrij zeker dat de schouw de *Oom Kees* is. Ik vermoed dat de schouw gebouwd is bij De Boer in de Lemmer of bij Jan Jans Bos in Echtenerbrug, die een van de grootste klanten van Weduwe de Vries, mijn overgrootmoeder, was en de voogd van haar minderjarige kinderen. De zaak op de Polderdijk is in 1929 naar Amsterdam verhuisd.' Jack vervolgt: 'Een aardige toevoeging is de foto van de sloep *Ina*. Het is waarschijnlijk een oudere foto. Het kleine meisje is waarschijnlijk mijn tante Rientje, die in 1915 geboren is en dat is voor de mastmakerij op de Polderdijk. De loodskotter moet de *Top* zijn die de Weduwe de Vries kocht in Enkhuizen van Jan-Jan Oost in 1906. De foto van de kotter is genomen in 1917 op de IJssel voor Kampen. De moeder van Jan-Jan Oost (1866) was de Lemster Hielkje Harmens de Boer (1844). Jan Oost was getrouwd met Jannetje Post op Urk.' Een verhaal waar waarschijnlijk nog het één en ander aan toe te voegen is!

Een gemoderniseerd platbodemjacht uit 1938

De fam. Muller-de Vries stuurde diverse foto's van de *Bruinvis*, een schip gebouwd in 1938, en had daarbij vragen. 'Wij weten niet wat voor schip het is en waar het is gebleven.' Er was wel informatie beschikbaar: 'De grootvader (Ing. J.E. de Vries uit Haarlem) van mijn vrouw heeft het schip laten bouwen. Het was ongeveer 11 meter

lang, en bijzonder getuigd vanwege het torentuig. Het is destijds gedoopt als *Bruinvis*. Er waren maar liefst 11 slaappleatsen (twee kleintjes in de voorpiek en verder allemaal mans-groot). Onder andere is het schip gebruikt om in de Tweede Wereldoorlog vanuit bezet gebied met het hele gezin over te varen naar het toen al bevrijde gedeelte in Brabant. Onderweg zijn ze zelfs beschoten. Voor de oorlog is hij ook met het hele gezin naar Londen gevaren, mogelijk om te "oefenen" voor eventuele ontvluchttingspogingen.' Het schip is met zekerheid ontworpen door grootvader De Vries zelf. Hij was volgens de familie eigenwijs als het ging om scheepsontwerpen; het is goed mogelijk dat het torentuig zijn eigen idee is geweest. Maar hij kan ook wel beïnvloed zijn door de Scheldeschow die hij op vaartochten vanuit de Biesbosch naar Zeeland voorbij zag komen. Het schip werd later verkocht aan Ing. Bergsma, die uit de buurt van Breda kwam.

De antwoorden kwamen snel

Een *Waterkampioen* uit 1938 gaf antwoord op de vragen van de familie: 'Een heel merkwaardig schip is het, dat Ir. J. E. de Vries te Haarlem voor zichzelf ontwierp en liet bouwen. Het is een stalen platbodemer, waarvan het onderwaterschip met het smalle vlak het meest doet denken aan een schokker. Het achterschip en het roer geven de gedachte aan een hoogaarts of een botter, en het voorschip dat zulk een schip wel het meeste karakteriseert, is iets geheel nieuws. 't Is geen hoogaarts en geen hengst, geen botter en geen schokker, maar 't heeft van alles iets weg. En het tuig... is een modern torentuig, zoals men het op een scherp jacht zou verwachten!' In het artikel in de *Waterkampioen* worden ook

gedaan. Was toen op slag eigenaar. Het schip werd op dat moment bewoond door een student. Er zijn na de koop wel de nodige kosten aan geweest. Het vlak was slecht. Vrij snel daarna is het verkocht aan een gepensioneerde straaljagerpilot uit Wilhelmshafen (Dld). Naar verluidt zijn er van de tekeningen drie schepen gebouwd. Ook aan dit verhaal is waarschijnlijk wel het één en ander toe te voegen!

JAN EISSENS, STAMBOEKBEHEERDER
STAMBOEK@SSRP.NL

SSRP

De Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten (SSRP) is opgericht in 1955. De SSRP maakt samen met andere behoudsorganisaties deel uit van de Federatie Varend Erfgoed Nederland (FVEN), gesprekspartner van de overheid.
Secretariaat: Rita Eissens - van Goor.
Stamboekbeheer: Jan Eissens.
Tel. 050-4094094
E-mail: secretariaat@ssrp.nl
Website: www.ssrp.nl